Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 19. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Sociālā politika — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — Direktīva 2000/78/EK — Nediskriminācijas vecuma dēļ princips — Direktīvai neatbilstošs valsts tiesiskais regulējums — Indivīda iespēja apšaubīt valsts atbildību Savienības tiesību pārkāpumā — Strīds starp personām — Dažādu tiesību un principu izsvēršana — Tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi — Valsts tiesas loma

Lieta C-441/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Højesteret* (Augstākā tiesa, Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 22. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 24. septembrī, tiesvedībā

***Dansk Industri* (*DI*)**, rīkojoties *Ajos A/S* uzdevumā,

pret

***Karsten Eigil Rasmussen* mantiniekiem.**

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], E. Levits, Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], M. Bergere [*M. Berger*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 7. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

— *Dansk Industri* (*DI*), rīkojoties *Ajos A/S* uzdevumā, vārdā – *M. Eisensee*, *advokat*,

— *Karsten Eigil Rasmussen* mantinieku vārdā – *A. Andersen*, *advokat*,

— Dānijas valdības vārdā – *J. Bering Liisberg* un *M. Wolff*, pārstāvji,

— Vācijas valdības vārdā – *B. Beutler*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – dāņu.

— Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *M. Gijzen*, pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Clausen* un *D. Martin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 25. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt, pirmkārt, 2. panta 1. punktu un 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī 6. panta 1. punktu Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.), un, otrkārt, nediskriminācijas vecuma dēļ principu, kā arī tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principus.

2 Strīds šajā lietā ir starp *Dansk Industri* (*DI*), kas rīkojas *Ajos A/S* (turpmāk tekstā – "*Ajos*") uzdevumā, un *K. E. Rasmussen* mantiniekiem par *Ajos* atteikumu piešķirt *K. E. Rasmussen* atlaišanas pabalstu.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 2000/78

3 Atbilstoši Direktīvas 2000/78 1. pantam, "lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, [tās] mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ".

4 Šās direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"1. Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. [pantā] minēta iemesla dēļ;

[..]."

5 Minētās direktīvas 6. panta formulējums ir šāds:

"1. Neatkarīgi no 2. panta 2. punkta dalībvalstis var paredzēt, ka dažāda attieksme, kuras pamatā ir vecums, neveido diskrimināciju, ja attiecīgās valsts tiesību kontekstā tā ir objektīvi un saprātīgi attaisnota ar likumīgu mērķi, tostarp likumīgu nodarbinātības politiku, darba tirgu un profesionālās izglītības mērķiem, un ja šā mērķa sasniegšanas līdzekļi ir atbilstīgi un vajadzīgi.

Šī atšķirīgā attieksme var tostarp ietvert

a) to, ka nosaka īpašus nosacījumus darba un profesionālās izglītības iespējām, nodarbinātības un profesijas nosacījumus, tostarp atlaišanas un atalgošanas nosacījumus jauniešiem, vecākiem strādniekiem un personām, kuru apgādībā ir citas personas, lai veicinātu viņu profesionālo integrāciju vai nodrošinātu aizsardzību;

b) to, ka nosaka minimālos nosacījumus attiecībā uz vecumu, profesionālo pieredzi vai darba stāžu, lai iegūtu darbu vai konkrētas ar to saistītas priekšrocības;

[..]

2. Neatkarīgi no 2. panta 2. punkta dalībvalstis var paredzēt, ka vecuma noteikšana profesionālajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, lai persona saņemtu pensiju vai invaliditātes pabalstu vai varētu pretendēt uz pensiju vai invaliditātes pabalstu, tostarp dažāda vecuma noteikšan[a] saskaņā ar šīm sistēmām darbiniekiem vai darbinieku grupām vai kategorijām un šādu sistēmu sakarā vecuma kritēriju izmantošana, lai faktiski aprēķinātu pabalstus, neveido diskrimināciju vecuma dēļ ar noteikumu, ka tā rezultātā nenotiek diskriminācija dzimuma dēļ."

Dānijas tiesības

6 Likuma par tiesiskajām attiecībām starp darba devējiem un algotiem darba ņēmējiem (*lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer (funktionærloven)*, turpmāk tekstā – "Likums par algotiem darba ņēmējiem"), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 2.a pantā attiecībā uz īpašo atlaišanas pabalstu ir paredzēti šādi noteikumi:

"1. Ja atlaiž algotu darba ņēmēju, kurš nepārtraukti strādājis attiecīgajā uzņēmumā 12, 15 vai 18. gadus, darba devējs, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, izmaksā darbiniekam naudas summu, kas atbilst attiecīgi viena, divu vai trīs mēnešu darba samaksai.

2. 1. punktu nepiemēro, ja darbinieks, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, saņems vecuma pensiju atbilstoši vispārējai kārtībai.

3. Atlaišanas pabalstu neizmaksā, ja darba ņēmējs, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, no darba devēja saņems vecuma pensiju un darba ņēmējs ir pievienojies attiecīgajai pensiju kārtībai pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas.

4. 3. punkta noteikumi nav piemērojami, ja 1996. gada 1. jūlijā jautājums par atlaišanas pabalsta samazināšanu vai atcelšanu tādēļ, ka darba devējs maksā vecuma pensiju, ir reglamentēts koplīgumā.

5. 1. punkta noteikumi *mutatis mutandis* ir piemērojami ļaunprātīgas atlaišanas gadījumā."

7 Iesniedzējtiesa precizē, ka Dānijas Karaliste transponēja Direktīvu 2000/78, pieņemot 2004. gada 7. aprīļa Likumu Nr. 253, ar ko groza Likumu par diskriminācijas aizliegumu darba tirgū (*lov nr. 253 om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*), un 2004. gada 22. decembra Likumu Nr. 1417, ar ko groza Likumu par diskriminācijas aizliegumu darba tirgū (*lov nr. 1417 om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*).

8 Minētā 2004. gada 7. aprīļa Likuma Nr. 253 ar grozījumiem (turpmāk tekstā – "nediskriminācijas likums") 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Šajā likumā par diskrimināciju uzskata tiešu vai netiešu diskrimināciju rases, ādas krāsas, reliģijas vai uzskatu, politiskās pārliecības, seksuālās orientācijas, vecuma, invaliditātes vai nacionālās, sociālās vai etniskās izcelsmes dēļ."

9 Nediskriminācijas likuma 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Darba devējam ir aizliegts diskriminēt darbiniekus vai kandidātus uz vakantiem amatiem, pieņemot darbā, atlaižot, norīkojot citā amatā vai paaugstinot amatā, vai arī nosakot atalgojumu vai darba apstākļus."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

10 *Ajos* 2009. gada 25. maijā no darba atlaida *K. E. Rasmussen*, savu darba ņēmēju, kurš bija 60 gadus vecs. Dažas dienas vēlāk viņš pirmajai minētajai iesniedza atlūgumu un abas puses vienojās, ka *K. E. Rasmussen* strādās līdz 2009. gada jūnija beigām. Vēlāk viņš tika pieņemts darbā citā uzņēmumā.

11 Iesniedzējtiesa norāda, ka, tā kā *K. E. Rasmussen* bija strādājis *Ajos* kopš 1984. gada 1. jūnija, viņš atbilstīgi Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a panta 1. punktam principā bija tiesīgs saņemt atlaišanas pabalstu, kas atbilst trīs mēnešu darba algai. Tomēr, tā kā viņš no darba aizgāja 60 gadu vecumā un bija tiesīgs saņemt vecuma pensiju, ko izmaksā darba devējs atbilstīgi shēmai, kurai viņš pievienojies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, ar minētā likuma 2.a panta 3. punktu, kā tas tiek interpretēts pastāvīgajā valsts judikatūrā, viņam bija liegtas tiesības pretendēt uz šādu pabalstu, lai gan viņš pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ar *Ajos* palika darba tirgū.

12 2012. gada martā arodbiedrība *Dansk Formands Forening* [Dānijas Meistaru asociācija] *K. E. Rasmussen* vārdā vērsās tiesā pret *Ajos* par atlaišanas pabalsta izmaksas saņemšanu trīs mēnešalgu apmērā, kā paredzēts Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a pantā. Šajā sakarā šī arodbiedrība balstījās uz Tiesas 2010. gada 12. oktobra spriedumu *Ingeniørforeningen i Danmark* (C-499/08, EU:C:2010:600).

13 2014. gada 14. janvārī *Sø- og Handelsretten* (Jūras un komerclietu tiesa) apmierināja *K. E. Rasmussen* vārdā celto prasību – viņu tobrīd pārstāvēja viņa mantinieki – panākt attiecīgā atlaišanas pabalsta samaksu. Šī tiesa nolēma, ka no sprieduma *Ingeniørforeningen i Danmark* (C-499/08, EU:C:2010:600) izriet, ka Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a panta 3. punkts ir pretrunā Direktīvai 2000/78, un konstatēja, ka agrākā minētā 2.a panta interpretācija valstī ir pretrunā vispārējam ES tiesību principam par diskriminācijas vecuma dēļ aizliegumu.

14 *Ajos* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Højesteret* (Augstākā tiesa), norādot, ka Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a panta 3. punkta interpretācija, kas atbilst spriedumā *Ingeniørforeningen i Danmark* (C-499/08, EU:C:2010:600) interpretētajām tiesību normām, tomēr esot *contra legem*. Tā arī uzskata, ka tik skaidras un nepārprotamas tiesību normas, kāds ir minētā likuma 2.a panta 3. punkts, piemērošana nevar tikt noraidīta atbilstīgi vispārējam Savienības tiesību principam par diskriminācijas aizliegumu vecuma dēļ, nepārkāpjot tiesiskās noteiktības principu un tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

15 Atgādinādama, ka šajā lietā runa ir par strīdu starp personām, kura sakarā nebūtu iespējams atzīt Direktīvas 2000/78 noteikumu tiešo iedarbību, un ka Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a panta 3. punkta interpretācija, kas atbilstu Savienības tiesībām, nonāktu pretrunā valsts judikatūrai, iesniedzējtiesa jautā, vai darba ņēmējs attiecībā pret savu privāto darba devēju var atsaukties uz vispārējo Savienības tiesību principu par diskriminācijas aizliegumu vecuma dēļ, lai darba devēju piespiestu darba ņēmējam izmaksāt Dānijas tiesībās paredzēto atlaišanas pabalstu, lai gan minētais darba devējs saskaņā ar valsts tiesībām no šāda maksājuma ir atbrīvots. Šādi rīkojoties, konkrētais gadījums būtu arī pamats jautājumam par to, ciktāl nerakstīts Savienības tiesību princips var kavēt privātu darba ņēmēju atsaukties uz minētajam principam neatbilstošu valsts tiesību normu.

16 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai veiktu šo izpēti, būtu jānosaka, vai vispārējam nediskriminācijas principam vecuma dēļ ir tāds pats saturs un tāda pati iedarbība kā Direktīvai 2000/78 vai arī šajā direktīvā šai sakarā ir paredzēta apjomīgāka aizsardzība pret diskrimināciju vecuma dēļ.

17 Ja ar direktīvu nebūtu jānodrošina plašāka aizsardzība nekā ar vispārējo nediskriminācijas principu vecuma dēļ, rodoties arī jautājums, vai šis princips, kā tas izrietot no spriedumiem *Mangold* (C-144/04, EU:C:2005:709) un *Kücükdeveci* (C-555/07, EU:C:2010:21), var tikt tieši piemērots attiecībās starp personām un kā līdzsvarojama tieša šā principa piemērošana ar tiesiskās noteiktības principu, kā arī ar to saistīto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

18 Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot arī to, vai situācijā, kāda ir pamatlietā, kas tai ir jāizskata, ar Savienības tiesībām tiek pieļauts valsts judikatūrai līdzsvarot nediskriminācijas vecuma dēļ principu, no vienas puses, un tiesiskās noteiktības principu un tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, no otras puses, un secināt, ka vispārējais nediskriminācijas princips vecuma dēļ ir jāpakļauj tiesiskās noteiktības principam tā, ka darba devējs atbilstīgi valsts tiesību aktiem būtu atbrīvots no pienākuma izmaksāt atlaišanas pabalstu.

19 Šajā sakarā iesniedzējtiesa vēlas arī noskaidrot, vai apstāklis, ka darba ņēmējs vajadzības gadījumā var pieprasīt kompensāciju no Dānijas valsts, ņemot vērā Dānijas tiesību aktu nesaderību ar Savienības tiesībām, var tikt ņemts vērā, veidojot šādu līdzsvaru.

20 Šādos apstākļos *Højesteret* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai vispārējais Savienības tiesību princips, ar kuru tiek aizliegta diskriminācija vecuma dēļ, ietver aizliegumu attiecībā uz tādu sistēmu, kāda ir Dānijā, saskaņā ar kuru darba ņēmējam nav tiesību saņemt atlaišanas pabalstu, ja viņam ir tiesības saņemt vecuma pensiju, kuru finansē viņa darba devējs saskaņā ar pensiju shēmu, kurai viņš ir pievienojies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, neatkarīgi no tā, vai viņš izvēlas palikt darba tirgū vai pensionēties?

2) Vai tas, ka Dānijas tiesa lietā starp darba ņēmēju un privātu darba devēju par atlaišanas pabalsta samaksu, kas, kā izklāstīts pirmajā jautājumā, darba devējam saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav jāmaksā, ja attiecīgais rezultāts nav saderīgs ar vispārējo Savienības nediskriminācijas vecuma dēļ tiesību principu, veic šī principa izvērtēšanu un tā tiešās ietekmes uz tiesiskās noteiktības principu un ar to saistīto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu izvērtēšanu un pēc šīs izvērtēšanas nonāk pie secinājuma, ka tiesiskās paļāvības principam ir jābūt pārākam par nediskriminācijas vecuma dēļ principu, kā rezultātā atbilstoši valsts tiesību aktiem šim darba devējam nav jāmaksā atlaišanas pabalsts, atbilst Savienības tiesībām? Tiek lūgts padoms arī attiecībā uz to, vai fakts, ka darba ņēmējs, atkarībā no apstākļiem, var pieprasīt kompensāciju no valsts Dānijas tiesību aktu nesaderības ar Savienības tiesību aktiem dēļ, ietekmē jautājumu par to, vai šāda izvērtēšana var tikt apsvērta."

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

21 Uzdodama pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa, kas izskata strīdu starp personām, būtībā jautā, vai vispārējais nediskriminācijas vecuma dēļ princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darba ņēmējam nav tiesību saņemt atlaišanas pabalstu, ja viņam ir tiesības saņemt vecuma pensiju, kuru finansē viņa darba devējs saskaņā ar pensiju shēmu, kurai viņš ir pievienojies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, neatkarīgi no tā, vai viņš izvēlas palikt darba tirgū vai pensionēties.

22 Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka Direktīvā 2000/78 konkretizētā vispārējā nediskriminācijas vecuma dēļ principa saknes, kā tas izriet no minētās direktīvas preambulas 1. un 4. apsvēruma, ir meklējamas dažādos starptautiskos instrumentos un dalībvalstu kopējās konstitucionālajās tradīcijās (skat. spriedumus *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, 74. punkts, kā arī *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 20. un 21. punkts). No Tiesas pastāvīgās judikatūras arī izriet, ka minētais princips, kurš ir paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā, ir jāuzskata par vispārēju Savienības tiesību principu (skat. spriedumus *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, 75. punkts, un *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 21. punkts).

23 Tālāk ir jāprecizē, ka, tā kā pašā Direktīvā 2000/78 vispārējais nediskriminācijas vecuma dēļ princips nav paredzēts, bet ir konkretizēts tikai nodarbinātības un darba jomā, ar šo direktīvu piešķirtās aizsardzības apjoms nepārsniedz to, kas tiek nodrošināts ar šo principu. Pieņemdams šo direktīvu, Eiropas Savienības likumdevējs ir vēlējies definēt precīzāku ietvaru, lai atvieglotu vienlīdzīgas attieksmes principa konkrētu ieviešanu, un, it īpaši, noteikt dažādas atkāpes iespējas no minētā principa, tās ierobežojot ar skaidrākas to piemērošanas jomas definīcijas palīdzību.

24 Visbeidzot ir jāpiebilst, ka, lai vispārējo nediskriminācijas vecuma dēļ principu varētu piemērot tādā situācijā, kāda aplūkota pamatlietā, šai situācijai būtu jāiekļaujas to diskriminācijas veidu aizlieguma apjomā, kas ir noteikti Direktīvā 2000/78.

25 Šai sakarā pietiek vien atgādināt – kā to jau ir nospriedusi Tiesa –, ka, Likuma par algotiem darba ņēmējiem 2.a panta 3. punktā no īpašā atlaišanas pabalsta piešķiršanas vispārīgi izslēdzot veselu darba ņēmēju kategoriju, šī tiesību norma ietekmē šo darba ņēmēju nodarbinātības nosacījumus Direktīvas 2000/78 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē (spriedums *Ingeniørforeningen i Danmark*, C-499/08, EU:C:2010:600, 21. punkts). No tā izriet, ka pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums iekļaujas Savienības tiesību piemērošanas jomā un līdz ar to vispārējā nediskriminācijas vecuma dēļ principa piemērošanas jomā.

26 Šajos apstākļos un ņemot vērā, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2000/78 2. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētais valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram darba ņēmēji, kuriem ir tiesības saņemt sava darba devēja maksāto vecuma pensiju atbilstoši pensiju shēmai, kurai viņi ir pievienojušies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, vienīgi šā iemesla dēļ nevar saņemt īpašo atlaišanas pabalstu, kas ir paredzēts, lai veicinātu uzņēmumā vairāk nekā 12 gadus nostrādājušo darba ņēmēju profesionālo reintegrāciju (spriedums *Ingeniørforeningen i Danmark*, C-499/08, EU:C:2010:600, 49. punkts), tieši tāpat tas ir saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes pamatprincipu, attiecībā uz kuru vispārējais nediskriminācijas vecuma dēļ princips ir uzskatāms tikai un vienīgi par šī principa īpašu izteiksmi.

27 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvā 2000/78 konkretizētais vispārējais nediskriminācijas vecuma dēļ princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to arī strīdā starp personām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darba ņēmējam nav tiesību saņemt atlaišanas pabalstu, ja viņam ir tiesības saņemt vecuma pensiju, kuru finansē viņa darba devējs saskaņā ar pensiju shēmu, kurai viņš ir pievienojies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, neatkarīgi no tā, vai viņš izvēlas palikt darba tirgū vai pensionēties.

Par otro jautājumu

28 Uzdodama otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tajās tiek pieļauts, ka valsts tiesa, kas izskata strīdu starp personām, gadījumā, kad ir skaidrs, ka atbilstošā valsts tiesību norma ir pretrunā vispārējam nediskriminācijas vecuma dēļ principam, minēto principu var līdzsvarot ar tiesiskās noteiktības principu un tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un secināt, ka otrie minētie ir pārāki par pirmo minēto principu. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa arī vaicā, vai šajā izsvēršanā tā var vai tai ir jāņem vērā, ka dalībvalstu pienākums ir atlīdzināt personām nodarīto kaitējumu direktīvas – šajā gadījumā Direktīvas 2000/78 – nepareizas transponēšanas dēļ.

29 Šai ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru, ja dalībvalsts tiesām ir jāizskata tāds strīds starp [privāt]personām, kurā izrādās, ka aplūkotais valsts tiesiskais regulējums ir pretrunā Savienības tiesībām, minētajām valsts tiesām ir jānodrošina tiesiskā aizsardzība, kas lietas dalībniekiem izriet no Savienības tiesību normām, un jāgarantē to pilnīga piemērošana (šajā ziņā skat. spriedumus *Pfeiffer* u.c., no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 111. punkts, kā arī *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 45. punkts).

30 Lai gan ir tiesa, ka saistībā ar strīdiem starp personām Tiesa pastāvīgi ir spriedusi, ka direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus attiecībā uz [privāt]personām un līdz ar to uz to nevar atsaukties, vēršoties pret tām (it īpaši skat. spriedumus *Marshall*, 152/84, EU:C:1986:84, 48. punkts; *Faccini Dori*, C-91/92, EU:C:1994:292, 20. punkts, kā arī *Pfeiffer* u.c., no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 108. punkts), tomēr Tiesa arī vairākkārtīgi ir nospriedusi, ka dalībvalstu pienākums, kas izriet no kādas direktīvas, – sasniegt tajā paredzēto rezultātu, kā arī to pienākums veikt visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, kas ir piemēroti šī pienākuma izpildes nodrošināšanai, attiecas uz visām dalībvalstu iestādēm, ieskaitot tiesu iestādes – atbilstoši to kompetencei (šajā ziņā it īpaši skat. spriedumus *von Colson* un *Kamann*, 14/83, EU:C:1984:153, 26. punkts, kā arī *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 47. punkts).

31 No tā izriet, ka, piemērojot valsts tiesības, valsts tiesām, kurām ir lūgts tās interpretēt, ir jāņem vērā visas šo tiesību normas un jāpiemēro šajās tiesībās atzītās interpretācijas metodes, lai tās interpretētu, cik vien iespējams, atbilstoši aplūkotās direktīvas tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu un tātad panāktu atbilstību LESD 288. panta trešajai daļai (skat. it īpaši spriedumus *Pfeiffer* u.c., no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 113. un 114. punkts, kā arī *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 48. punkts).

32 Protams, Tiesa ir nospriedusi, ka principam, ka valsts tiesības ir jāinterpretē atbilstoši, ir noteiktas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākuma ņemt vērā Savienības tiesības, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, robežas nosaka vispārējie tiesību principi, un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai (skat. spriedumus *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 100. punkts; *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 25. punkts, un *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2, 39. punkts).

33 Šajā kontekstā ir jāprecizē, ka prasība pēc saskanīgas interpretācijas sevī ietver valsts tiesu pienākumu vajadzības gadījumā mainīt iedibināto judikatūru, ja tā ir balstīta uz valsts tiesību interpretāciju, kas nav saderīga ar direktīvas mērķiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Centrosteel*, C-456/98, EU:C:2000:402, 17. punkts).

34 Tādējādi iesniedzējtiesa pamatlietā nevar likumīgi uzskatīt, ka tai nav iespējams aplūkoto valsts tiesību normu interpretēt saskaņā ar Savienības tiesībām tikai tādēļ vien, ka tā šo normu ir pastāvīgi interpretējusi ar šīm tiesībām nesaderīgi.

35 Papildus minētajiem precizējumiem vēl ir jāpiebilst, ka, pat pieņemot, ka valsts tiesai, kurā tiek izskatīts strīds par nediskriminācijas vecuma dēļ principu, kas ir precizēts Direktīvā 2000/78, faktiski nav iespējams veikt ar šo direktīvu saskanīgu valsts tiesību interpretāciju, tai tik un tā atbilstoši savai kompetencei ir jānodrošina juridiskā aizsardzība, kas lietas dalībniekiem izriet no Savienības tiesībām, un jāgarantē to pilnīga piemērošana, vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru valsts tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā šim principam (spriedums *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 51. punkts).

36 Turklāt no sprieduma *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2) 47. punkta izriet, ka ar nediskriminācijas vecuma dēļ principu personām tiek piešķirtas subjektīvas tiesības, kas ir piemērojamas pašas par sevi un kas arī strīdos starp [privāt]personām valsts tiesām rada pienākumu atkāpties no tādu valsts tiesību normu piemērošanas, kuras ir pretrunā šim principam.

37 Tādēļ šajā lietā iesniedzējtiesai, ja tā uzskatītu par neiespējamu nodrošināt aplūkotās valsts tiesību normas saskanīgu interpretāciju, šī norma nebūtu jāpiemēro.

38 Otrkārt, saistībā ar jautājumu par to, kādi pienākumi valsts tiesai, kas izskata strīdu starp personām, izriet no tiesiskās paļāvības aizsardzības principa, ir jāuzsver, ka valsts tiesa nevar balstīties uz minēto principu, lai turpinātu piemērot valsts tiesību normu, kas ir pretrunā vispārējam nediskriminācijas vecuma dēļ principam, kurš ir precizēts Direktīvā 2000/78.

39 Tiesiskās paļāvības aizsardzības principa piemērošana, kā to iecerējusi iesniedzējtiesa, faktiski ierobežotu Tiesas atbalstītās interpretācijas iedarbību laikā, jo šādā veidā šo interpretāciju nevarētu piemērot pamatlietā.

40 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas sniegtā Savienības tiesību normu interpretācija, īstenojot ar LESD 267. pantu piešķirto kompetenci, izskaidro un, vajadzības gadījumā, precizē šo tiesību nozīmi un apjomu, kā tās ir vai bija jāsaprot un jāpiemēro no to spēkā stāšanās datuma. No tā izriet, ka, izņemot ārkārtas apstākļus, par kuru esamību šajā lietā tomēr nav nekas teikts, Savienības tiesības, šādi interpretētas, tiesām ir jāpiemēro arī tiesiskajām attiecībām, kas radušās un tikušas nodibinātas pirms lūguma sniegt interpretāciju, ja turklāt citos aspektos nosacījumi par strīda iesniegšanu kompetentajās tiesās attiecībā uz šo tiesību piemērošanu ir izpildīti (skat. it īpaši spriedumu *Gmina Wrocław*, C-276/14, EU:C:2015:635, 44. un 45. punkts un tajos minētā judikatūra).

41 Turklāt katrā ziņā uz tiesiskās paļāvības aizsardzību nevar atsaukties, lai personai, kura ir ierosinājusi lietu, mudinot Tiesu interpretēt Savienības tiesības tā, ka tās nepieļauj aplūkoto valsts tiesību normu, liegtu no šīs interpretācijas izrietošo priekšrocību (šajā ziņā skat. spriedumu *Defrenne*, 43/75, EU:C:1976:56, 75. punkts, kā arī *Barber*, C-262/88, EU:C:1990:209, 44. un 45. punkts).

42 Attiecībā uz šī sprieduma 19. punktā minēto iesniedzējtiesas jautājumu ir jāuzsver, ka iespēja personām – piemēram, šajā gadījumā darba ņēmējam –, kuras ir apveltītas ar subjektīvām, no Savienības tiesībām izrietošām tiesībām, prasīt atlīdzinājumu, ja to tiesības ir bijušas skartas dalībvalstij piedēvējama Savienības tiesību pārkāpumu dēļ (šajā ziņā skat. spriedumus *Francovich* u.c., C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428, 33. punkts, kā arī *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C-46/93 un C-48/93, EU:C:1996:79, 20. punkts), nevar nedz ietekmēt iesniedzējtiesas pienākumu izraudzīties Direktīvai 2000/78 atbilstošu valsts tiesību normu interpretāciju vai, ja šāda interpretācija izrādās neiespējama, – tiesību normu, kas ir pretēja vispārējam nediskriminācijas vecuma dēļ principam, kurš konkretizēts minētajā direktīvā, nepiemērot vispār, nedz arī novest pie tā, ka strīdā, ko šī tiesa izskata, pārākums tiek piešķirts personas – šajā gadījumā darba devēja, kas ir izpildījis valsts tiesībās noteikto, – paļāvības aizsardzībai.

43 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kas izskata strīdu starp personām un kas ietilpst Direktīvas 2000/78 piemērošanas jomā, piemērojot savas valsts tiesību normas, tās ir jāinterpretē tādējādi, lai tās varētu piemērot saskaņā ar šo direktīvu, vai, ja šāda interpretācija nav iespējama, vajadzības gadījumā nepiemērot nevienu valsts tiesību normu, kas ir pretrunā nediskriminācijas vecuma dēļ principam. Šo pienākumu neietekmē nedz tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi, nedz arī iespēja personai saukt pie atbildības attiecīgo dalībvalsti par Savienības tiesību pārkāpumu, ja tā uzskata, ka tai ir nodarīts kaitējums tādas valsts tiesību normas piemērošanas dēļ, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.

Tiesāšanās izdevumi

44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, konkretizētais vispārējais nediskriminācijas vecuma dēļ princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to arī strīdā starp personām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darba ņēmējam nav tiesību saņemt atlaišanas pabalstu, ja viņam ir tiesības saņemt vecuma**

pensiju, kuru finansē viņa darba devējs saskaņā ar pensiju shēmu, kurai viņš ir pievienojies pirms 50 gadu vecuma sasniegšanas, neatkarīgi no tā, vai viņš izvēlas palikt darba tirgū vai pensionēties;

2) **Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kas izskata strīdu starp personām un kas ietilpst Direktīvas 2000/78 piemērošanas jomā, piemērojot savas valsts tiesību normas, tās ir jāinterpretē tādējādi, lai tās varētu piemērot saskaņā ar šo direktīvu, vai, ja šāda interpretācija nav iespējama, vajadzības gadījumā nepiemērot nevienu šo valsts tiesību normu, kas ir pretrunā nediskriminācijas vecuma dēļ principam. Šo pienākumu neietekmē nedz tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi, nedz arī iespēja personai saukt pie atbildības attiecīgo dalībvalsti par Savienības tiesību pārkāpumu, ja tā uzskata, ka tai ir nodarīts kaitējums tādas valsts tiesību normas piemērošanas dēļ, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.**

[Paraksti]